

### Uudised

#### Hea klient!

2015. aasta algas meile muutusega, mis esmapilgul tundub vormiline, kuid kindlasti mõjutab jõudluskontrolli teenust tulevikus. 2014. aastaga lõpetas tegevuse seni jõudluskontrolli teenust pakkunud Jõudluskontrolli Keskus ning kõik tegevused ning lepingud võttis üle möödunud aasta novembris asutatud Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS. Nii mõnelegi meie kliendile võis muutus tulla üllatusena või ootamatult, aga tegelikult oli reformi vajalikkusest räägitud juba pikki aastaid, mis nüüd aastavahetusega edukalt lõpule jõudis. Uus ettevõtte asutati aktsiaseltsina Põllumajandusministeeriumi, Eesti Tõuloomakasvatavate Ühistu ning Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja poolt. Veebruaris lisandusid aktsionäride hulka ka Eesti Tõusigade Aretusühistu, Eesti Piimaliit ning mõned väikeaktsionärid. Oleme alati oluliseks pidanud jõudluskontrolli teenuse arendamist lähtuvalt klientide soovide ja vajadustest, seega on nüüd kõik meie kliendigrupid esindatud ka organisatsiooni juhtimises.

Üleminekust on möödunud esimesed kuud ning võime juba praegu ütelda, et üleminek läks suhteliselt valutult ning kõige rohkem segadust tekitas klientidele arvetel tasumine. Palume arved tasuda Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS-i arveldusarvele: Swedbank EE122200221060958515, SEB EE941010220237616228.

Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS-i nimel õnnitlen ka 2014. aasta parimaid karjakasvatavaid: parimat piimakarjakasvatavat Heli Sadamat Põlvamaalt ning parimaks lihakarjakasvatavaks valitud Reet ja Targo Pikkmeetsa Pärnumaalt

Meeldivat koostööd soovides!



Kaivo Ilves  
Eesti Põllumajandusloomade  
Jõudluskontrolli AS-i juhatuse liige

#### 2014. a jõudluskontrolli tulemused

1. jaanuaril 2015 oli piimaveiste jõudluskontrollis 709 karja ja 91 222 lehma, mis moodustab 95,9 % Eesti lehmadest. Võrreldes eelmise aastaga vähenes karjade arv 55 võrra ja lehmade arv 912 võrra.

2014. aastal saadi aastalehma kohta 8728 kg piima. See on 312 kilogrammi rohkem kui 2013. aastal. Eesti holsteini tõugu lehmade piimatoodang oli 8932 kg, eesti punast tõugu lehmadel 8090 kg ja eesti maatõugu lehmadel 4792 kg.

Keskmine somaatiliste rakkude arv piimas (SRA) on aasta-aastalt vähenenud. Kui 2013. aastal oli SRA 339 000/ml, siis 2014. aastal juba 326 000/ml.

Lihaveiste jõudluskontrollis oli 380 karja 27 918 veisega. Eelmise aasta algusega võrreldes on jõudluskontrollis olevate lihaveiste arv suurenenud 619 veise võrra. Puhtatõulisi lihaveiseid oli 9575, mis on 1535 võrra rohkem kui aasta tagasi. Kõige rohkem on jõudluskontrollis aberdiin-anguse tõugu (6846), seejärel limusiini (6487) ja herefordi (5144) tõugu lihaveiseid.

Sigade jõudluskontrollis oli aastavahetusel 31 seafarmi ja 14 490 põhikarja siga. Võrreldes eelmise aasta algusega on sigade arv vähenenud 268 sea võrra. Kui kõrvutada jõudlusnäitajaid 2013. aastaga, on enamus neist positiivse trendiga. Pesakonnas sündis kokku 12,8 põrsast (+0,1), neist elusalt 12,0 (+0,2). Nooremise pesakonnas sündis elusalt 11,0 (-0,1) ja korduvalt poeginud emise pesakonnas 12,2 põrsast (+0,2). Pesakonnas võõrutati 10,4 põrsast (+0,1). Aastaemise kohta sündis elusalt 26,6 (+0,4) ning võõrutati 23,3 põrsast, mis jäi 2013. aasta tasemele. Imikpõrsastest hukkus 11,8%.

#### Uus kõrvamärkide hange

2014. a detsembris lõppes 3-aastane kõrvamärkide hangeleping. Seoses sellega tuli korraldada uus kõrvamärkide riigihange. Maailmas on palju kõrvamärgitootjaid ja pakutakse erineva kvaliteediga kõrvamärke. Seetõttu olid pakkumistingimustes lisaks muudele tingimustele nõuded, et pakutavate kõrvamärkide tootmisprotsess vastaks

akrediteeritud kvaliteedisüsteemi nõuetele, kõrvamärgid oleksid läbinud ICARi eeltesti ja laboritesti ning elektroonilist transpondrit sisaldavad märgistamisvahendid vastaksid nõutavale ISO standardile.

Saime kaks pakumist, mis vastasid nõutud tingimustele. Kõrvamärkidega varustavad meid jätkuvalt Allflex Europe ja Datamars SA.

#### Hinnakirja korrigeerimine

Alates 1. aprillist muutuvad mõnede teenuste ja kaupade hinnad. 2004. aastast pärinev piimaproovi hind tõuseb 3 senti. Jõudluskontrolli piimaproov hakkab maksma 0,5 eurot. Soodushind tähtaegsele arve tasujale jääb alles (proovi hind tulenevalt karja suuruselt kas 0,46; 0,47 või 0,48 eurot). Andmete töötlemise ja säilitamise tasu ning Vissukese kasutamise ja Mastiit 16 hind ei muutu.

Lihaveiste jõudluskontrolli teenus hakkab maksma 0,44 eurot ammlehma kohta ja sigade jõudluskontrolli teenus Possu farmiversiooniga 0,28 eurot emise kohta. Samuti muutuvad kõrvamärkide ja teiste kaupade hinnad.

Detailsema info leiate hinnakirjast meie veebilehel [www.jkkeskus.ee](http://www.jkkeskus.ee).

#### EID-märkide lugeja TracKing

Käesolevast aastast pakume loomapidajatele ka lihtsamat ja odavamat elektrooniliste märkide lugejat TracKing, mis võimaldab ainult kõrvamärke lugeda ning loetud kõrvamärkide nimekirja arvutisse laadida. Tootja Datamars SA toob selle lugeja puhul esile lihtsa ja kasutatavasõbraliku tarkvara: tal on suur ja värviline ekraan, hea lugemiskaugus ning ta on piisavalt vastupidav ning kerge farmis töötamiseks (290 g). Tootega saab tutvuda Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS-i Tartu kontoris. TracKingi lugejaid me laos ei hoia, huvilistele tellitakse need otse tehast. Lugeja hind on 360 eurot (koos km-ga).

Lisaks TracKingi lugejale pakume veel EID-märkide lugejaid GS3S (võimalik kasutada koos lisaantenniga) ja Bluestick Reader.

## Piimaveiste jõudluskontrolli tulemused 2014. aastal

1. jaanuaril 2015 oli jõudluskontrollis 91 222 lehma, mis moodustab 96% Eesti lehmadest. Võrreldes 2014. aasta algusega vähenes lehmade arv 912 võrra. Eesti holsteini tõugu lehmi oli karjas 72 336 (79,3%), eesti punast tõugu lehmi 18 077 (19,8%), eesti maatõugu lehmi 462 (0,5%) ning muud tõugu lehmi 347 (0,4%).

Kõige enam oli lehmi Järvamaal (13 288), Lääne-Virumaal (11 022) ja Pärnumaal (10 223). Kõige väiksem oli lehmade arv Hiiumaal – 527 ja Ida-Virumaal – 1713. Lehmade arv kasvas Pärnumaal (+333), Raplamaal (+102), Viljandimaal (+65) ja Hiiumaal (+4). Teistes maakondades lehmade arv langes. Järvamaal ja Harjumaal vähenes lehmade arv vastavalt 440 ja 228 võrra, Jõgevamaal oli aastatagusega võrreldes 221 lehma vähem ja Ida-Virumaal 184 lehma vähem. Teistes maakondades olid muutused väiksemad.

1. jaanuaril 2015 oli jõudluskontrollis 709 piimakarja. Aastaga vähenes karjade arv 55 võrra. Harjumaal on 8 karja vähem kui aasta varem, Järvamaal 7 ja Pärnu-, Viljandi- ning Jõgevamaal 6 karja vähem. Ida-Virumaa oli ainus maakond, kus karjade arv ei vähenenud.

Suuremad muutused olid väiksemate karjade arvus. Kuni 10 lehmaga karjade arv vähenes 34 karja võrra ja 11–50 lehmaga karjade arv 21 võrra. Rohkem kui 50 lehmaga karjade arv ei muutunud.

Keskmine karja suurus oli aastavahetusel 129 lehma, mis on 8 lehma rohkem kui aasta tagasi. Suurimad karjad on Järvamaal keskmiselt 246 lehmaga, Jõgevamaal 230 ja Tartumaal 171 lehmaga, väikseimad karjad Hiiumaal 33 lehmaga ning Võrumaal 70 lehmaga.

Piimatoodangu tõus jätkus ka 2014. aastal. Aasta teises pooles toimunud piimahinna langus ei avaldanud toodangule veel suurt mõju. Aastalehma kohta saadi 8728 kg piima, mis on 312 kilogrammi rohkem kui 2013. aastal. Eesti holsteini tõugu lehmad andsid 8932 kg piima (+321 kg võrreldes 2013. aastaga) ja eesti punast tõugu lehmad 8090 kg (+270 kg) piima. Eesti maatõugu lehmade piimatoodang suurenes 95 kg võrra, lehma kohta saadi 4792 kg piima.

Maakondadest oli parim Tartumaa 9817 kilogrammiga lehma kohta. See on 259 kg enam kui 2013. aastal. Eesti keskmise toodangu ületasid ka Põlvamaa (9292 kg), Lääne-Virumaa (9026 kg), Järvamaa (9012 kg) ja Jõgevamaa (8758 kg). Nendes maakondades suurenes piimatoodang vastavalt 307 kg, 314 kg, 364 kg ja 297 kg. Kõige madalam oli Hiiumaa lehmade piimatoodang –1 5314 kg.

Piimatoodang suurenes kõige enam Läänemaal (+515 kg), Saaremaal (+439 kg), Hiiumaal (+421 kg) ja Harjumaal (+417 kg).

Ühes karjas saadi lehma kohta piima rohkem kui 12 000 kg. Lea Puuri (Viljandimaa) lehmad lüpsid 12 207 kg piima. Rohkem kui 10 000 kg saadi 40 karjas (9 karja rohkem kui 2013. aastal).

Kui reastada karjad rasva- ja valgutoodangu järgi, olid 51–100 lehmaga karjade ja rohkem kui 100 lehmaga karjade esikolmikus samad karjad mis 2013. aastal. Mõlemas grupis parim ei muutunud, teine ja kolmas vahetasid omavahel kohad.

2014. aasta tõi uued laktatsioonitoodangu rekordid. Kõljala Põllumajandusliku OÜ (Saaremaa) lehma Täpik kolmanda laktatsiooni toodang oli 19 059 kg. Laktatsioonitoodanguni üle 19 000 kilo jõudis ka teine lehm – Torma Põllumajandusosaiingu (Jõgevamaa) lehm Tiba lüpsis 2. laktatsioonil 19 012 kg. Palju ei jäänud parimatele alla Torma Põllumajandusosaiingu lehm Öne, kelle 2. laktatsiooni toodang oli 18 970 kg.

Eesti punast tõugu lehmade parim oli Tartu Agro AS-i lehm 11450498, kelle 3. laktatsiooni toodang oli 18 017 kg. Talle järgnesid samuti Tartu Agro AS-i lehm 11450436 (2. laktatsioon 17 367 kg) ja Kõljala Põllumajandusliku OÜ lehm Miki (3. laktatsioon 17 291 kg).

2014. aastal uuenes ka eesti maatõugu lehmade toodangu rekord. Lea Puuri lehm Pipi lüpsis 4. laktatsioonil 12 700 kg piima. Kõrge tulemuse saavutasid veel TÜ Mereranna Põllumajandusühistu (Saaremaa) lehm Nunnu-Kari, kelle 6. laktatsiooni toodang oli 9871 kg ja Vilve Säde (Pärnumaa) lehm Laana, kelle 6. laktatsiooni piimatoodang oli 9031 kg.

Eesti lehmade eluea piimatoodangute rekord on nüüd üle 150 tonni. Tartu Agro AS-i lehm Jacqueline oli 2014. aasta lõpuks lüpsnud 151 189 kg. Jacqueline poegis 12. detsembril 2014 üheksandat korda ja on endiselt heas lüpsihooos.

Taas uuenesid eesti punase tõu ja eesti maatõu rekordid. 2013. aastal rekordi püstitanud Kõpu PM OÜ (Viljandimaa) lehm Mustik lisas 2014. aastal eluajatoodangule veel 10 927 kg ja viis eesti punase tõu rekordi 113 245 kilogrammini. Parim maatõugu lehm on Ilse Goshovski (Harjumaal) lehm Taisi, kes 2014. aasta lõpuks oli lüpsnud 77 458 kg piima. Ka Mustik ja Taisi on endiselt karjas. Mustik lüpsab kaheteistkümnendat ja Taisi üheksandat laktatsiooni.

Keskmine somaatiliste rakkude arv piimas (SRA, rakku/ml) on aasta-aastalt vähenenud. 2014. aastal oli see näitaja 326 000/ml. Kontroll-lüpside

Tabel 1. Parimad karjad piima rasva- ja valgutoodangu järgi 2014. aastal

Omanik	Maa- kond	Aasta- lehmi	Piima kg	Rasva		Valku		R+V kg
				%	kg	%	kg	
<b>3–7 aastalehma</b>								
1. Vändra Vara OÜ	Pärnu	6	11738	3,80	446	3,31	389	835
2. Mare Kahar	Järva	5	9141	4,29	392	3,46	317	708
3. Imbi Olli	Võru	7	9305	4,40	409	3,21	298	707
<b>8–20 aastalehma</b>								
1. Põlva Pull OÜ	Põlva	20	10771	3,86	416	3,26	351	767
2. Eesti Piim OÜ	Põlva	16	10002	3,80	380	3,40	340	720
3. Elvi Laanepere	Jõgeva	9	8422	4,95	417	3,41	287	704
<b>21–50 aastalehma</b>								
1. Lea Puur	Viljandi	32	12207	3,68	449	3,42	417	866
2. Priit Soosalu	L-Viru	22	11129	3,41	379	3,29	366	745
3. Remmelgamaa OÜ	Harju	45	10140	4,09	415	3,24	329	744
<b>51–100 aastalehma</b>								
1. Aivi Kuutok	Järva	94	10255	4,01	411	3,27	336	747
2. Kunnar Kuusmik	L-Viru	77	10064	3,94	396	3,32	334	731
3. Põllema Saare OÜ	Järva	60	9706	3,96	385	3,28	318	703
<b>Üle 100 aastalehma</b>								
1. Soone Farm OÜ	Tartu	223	11470	4,15	477	3,27	375	852
2. Tartu Agro AS	Tartu	1284	11799	3,86	455	3,35	396	851
3. Torma POÜ	Jõgeva	627	11063	4,25	471	3,42	378	849

põhjal oli SRA kõige kõrgem augustis – 368 000, järgnesid juuli ja juuni vastavalt 350 000 ja 342 000. Detsember oli taas parim kuu – SRA oli 304 000. Loodan, et 2015. aasta tulemusi üle vaadates saame välja tuua juba mõne kuu, kus SRA on madalam kui 300 000.

Võrreldes kolme peamist piimatõugu olid seekord parimad eesti punast tõugu lehmad, kelle keskmine SRA oli 301 000. Eesti holsteini tõugu lehmadel oli SRA 331 000, eesti maatõugu lehmadel 494 000 ja muud tõugu lehmadel 328 000. Eesti maatõugu lehmade SRA on viimastel aastatel märgatavalt paranenud. Veel kaks aastat tagasi oli näitaja 627 000. Maakondadest olid parimad tulemused Saaremaal, Valgemaal ja Tartumaal, kus keskmine SRA oli vastavalt 269 000, 279 000 ja 280 000. Pärnumaal oli SRA endiselt kõige kõrgem – 405 000. Kesisemad tulemused olid ka Harjumaal ja Ida-Virumaal (359 000 ja 356 000).

Parimad karjad SRA järgi:

3–10 aastalehmaga karjad: Ülo Kuusik Põlvamaalt (3 lehma, SRA 63 000), C. R. Jakobsoni Talumuuseum Pärnumaal (5 lehma, SRA 73 000), Ene Esula Pärnumaal (7 lehma, SRA 79 000), Arli Lember Saaremaalt (4 lehma, SRA 94 000), Paul Karlep Pärnumaal (9 lehma, SRA 103 000).

11–100 aastalehmaga karjad: Luule Viisalu Raplamaalt (15 lehma, SRA 92 000), Merle Kaarelon Läänemaalt (34 lehma, SRA 109 000), Krista Tõnuri Lääne-Virumaalt (28 lehma, SRA 111 000), Põlluaasa OÜ Pärnumaal (21 lehma, SRA 111 000), Einar Sõmer Jõgevamaalt (36 lehma, SRA 113 000).

Üle 100 aastalehmaga karjad: Tiit Orulepa Läänemaalt (114 lehma, SRA 119 000), Diner Osühing Lääne-Virumaalt (231 lehma, SRA 142 000), AS Teedla Mõis Tartumaalt (296 lehma, SRA 149 000), Sürgavere Põllumajandusühistu Viljandimaalt (464 lehma, SRA 153 000), Ratla OÜ Saaremaalt (126 lehma, SRA 154 000).

Esimese poegimise vanus nooreneb üha – esmaspoeginud olid keskmiselt 26,9 kuu vanused (2013. aastal 27,3). Kõige nooremad esmaspoeginud olid Põlva-, Tartu- ja Järvamaal (25,7; 25,8 ja 25,9 kuud), vanimad Hiiumaal (34,3 kuud).

Kinnisperiood oli keskmiselt 68 päeva pikkune, mis on kaks päeva lühem kui eelmisel aastal. Uuslõpsiperiood ja poegimisvahemik lühenesid 4 päeva võrra 138 päevalt 134 päevale ja 419 päevalt 415 päevale.

2014. aastal registreeriti 96 675 poegimist, mis on 2697 võrra enam kui 2013. aastal. Esmaspoegimisi oli neist 31 485. Sündis 90 970 vasikat, mis on 2252 võrra rohkem kui 2013. aastal. 51,3% sündinud vasikatest olid pullikud ja 48,7% lehmvasikad. Surnultsünniga lõppes 7,4% poegimistest – 11,4% esmaspoegimistest ning 5,5% korduvalt poegimistest. Kaksikud pullvasikad sündisid 695 poegimisel, kaksikud lehmvasikad 628 poegimisel ja erisoolised kaksikud 1234 poegimisel. Mitmikuid registreeriti kolmel korral.

Keeruline situatsioon piima realiseerimises ja kvoodi ületamise oht sündisid 2014. aasta teises pooles suurendama lehmade praakimist. Karjast läks välja 31 455 lehma, mis on 3867 võrra rohkem kui 2013. aastal. Praakimise peamised põhjused on viimastel aastatel olnud sarnased. Kõige enam praagiti udarahaiguste ja -vigade tõttu (21,6%), järgnesid sigimisprobleemid (18,7%) ning jäsemete haigused ja -vead (17,6%). Keskmine väljamineku vanus oli 5 aastat ja 3 kuud.

Põhjalikum info jõudluskontrolli tulemustest on aprillis ilmuvas jõudluskontrolli aastaraamatus ning meie veebilehel [www.jkkeskus.ee](http://www.jkkeskus.ee).

Aire Pentjärv  
väliteenistuse osakonna juhataja

## Toitumuse, liikuvuse ja lõpsikiiruse aretusväärtus pulli geneetilise hindamise lehel

Piimalehmade välimiku lineaarse hindamise andmete salvestamine Jõudluskontrolli Keskuse andmebaasi algas 1990. aastate alguses. Esimene ametlik välimikutunnuste aretusväärtuse hindamine toimus Eestis 1997. a kevadel. Oluline muutus holsteini tõugu lehmade lineaarses hindamises leidis aset 1999. a, kui välimikutunnuste hindamine viidi kooskõlla WHFF-i (*World Holstein-Friesian Federation*) soovustega. Selle tulemusel muutusid mitmete tunnuste hindamisreeglid ja lisandusid täiendavad tunnused “tagajalad tagantvaates” ja “taganisade asetused”. Muudatuste tõttu kasutatakse EHF-i välimikutunnuste aretusväärtuse hindamisel ainult uute reeglite alusel kogutud andmeid. Aastal 2006 koostas ICAR-i välimikuhindamise töögrupp koostöös WHFF-iga kõikidele piimatõugudele soovitusel välimikutunnuste lineaarse hindamise ja geneetilise hindamise läbiviimiseks. Soovituslikeks nn standardtunnusteks esitati lisaks senisele 16 tunnusele nüüd ka tunnused “liikuvus” ja “toitumus”.

Eestis algas holsteini tõugu lehmade toitumuse ja liikuvuse lineaarne hindamine 2008. a suvel. 2015. a alguseks oli toitumuse lineaarne hinne rohkem kui 50 tuhandel lehmalt ja liikuvuse lineaarne hinne rohkem kui 28 tuhandel lehmalt. Nende kahe välimikutunnuse aretusväärtuse hindamine toimub eraldi sammudena, sest kasutatav andmestik on oluliselt väiksem seniste välimikutunnuste andmestikust. Hindamistulemus avaldatakse suhtelise aretusväärtusena koos usalduskoefitsiendi ja tunnuse hindamisel kasutatud tütarde/karjade arvuga. Toitumuse ja liikuvuse aretusväärtused on abiks loomakasvatajale, kes aretuse abil soovib oma karjas suurendada sobivas toitumuses hea liikuvusega lehmade arvu.

Möödunud aastate jooksul arutleti aeg-ajalt lõpsikiiruse andmete kogumise ja aretusväärtuse hindamise teemal, kuid tulemusteni need arutelud ei viinud. Olukord muutus seoses lõpsirobotite ja lõpsiplatsil elektrooniliste piimamõõtmisvahendite arvu kiire kasvuga farmides, sest nimetatud seadmetega mõõdetud ja salvestatud lõpsikiiruse andmed saab edastada elektrooniliste sidevahendite abil meie andmebaasi. Farmides salvestatakse regulaarselt kõikide lehmade lõpsikiirused, kuid aretusväärtuse hindamiseks kasutatakse lehma lõpsikiirust, mis on mõõdetud esimese laktatsiooni kolmandal laktatsioonikuul toimunud kontrolllõpsi päeval ühekordselt. Esimene nn “elektrooniline” lõpsikiirus salvestati 2010. a juulis. Lõpsikiiruse aretusväärtuse hindamine on kujundatud Tervisliku Piima Biotehnoloogiate Arenduskeskuse poolt 2014. a suveks koostatud soovitusliku meetodika alusel. Esimesel nn katselisel hindamisel 2014. a detsembris kasutati 14 429 lehma andmeid. Aretusväärtuse sai esimesel hindamisel 2303 pulli, kuid andmete vähesuse tõttu vastab ainult 121 pulli aretusväärtus avaldamistingimustele (vähemalt 20 tütar vähemalt kolmes karjas ja aretusväärtuse usalduskoefitsient on vähemalt 70%). Lõpsikiiruse elektroonilist registreerimist võimaldava tehnoloogia jätkuv levik ja aretajate huvi neid andmeid meile edastada on eelduseks usaldusväärse lõpsikiiruse aretusväärtuse hindamiseks ja saadud hindamistulemuste kasutamiseks karja aretus.

Mart Uba

*IT-osakonna geneetilise hindamise juht*

## Tähelepanu

Kontrolllõpsil määratakse iga lehma piimakogus kilogrammides kümnendiku täpsusega ehk üks koht peale koma. Selleks, et andmetes ei tekiks sisestamisvigu, palume kontrolllõpsi tulemuste registreerimisel esitada ka täiskilodes saadud piimakogused kümnendiku täpsusega (näiteks 50,0 või 5,0 või 40,0 jne).

## Kliendiküsitluse kokkuvõte

Eelmise aasta lõpus viisime läbi küsitluse piimaveiste jõudluskontrolli klientide seas. Eesmärk oli välja selgitada rahulolu nii Jõudluskontrolli Keskuse (praegu Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS) tööga kui meie pakutavate teenustega, saada teada, kes, millal ja milliseid teenuseid kasutab ning mida saaksime kliendi jaoks paremaks muuta.

Küsitluse läbiviimiseks kasutasime eFormulari keskkonda ja küsitluse link oli nähtav laiendatud võimalustega Vissukese kasutajatele, kellel on n-õ peakasutaja õigused. Täname kõiki, kes vastasid! Kuna küsimusi oli palju, siis oli nendele vastamine kindlasti aeganõudev. Täidetud küsimustiku saime 73 vastajalt ja vastuseid tuli igast maakonnast. Järgmiste küsitluste tegemisel vaatame üle nii küsimustiku mahu, vastamise aja kui selle, kuidas suunata küsimustik neile, kes tegelevad igapäevaselt jõudluskontrolliga.

Üldist teeninduse taset ja küsimustelevastuste/probleemidele lahenduse saamist hinnati kõrgelt. Erinevatele üksustele antud hinde keskmine jäi 4,43 ja 4,57 vahele (5-pallisel skaalal). Tulemuste kättesaamise kiiruse keskmine hinne oli 4,51. Andmetest peeti kõige usaldusväärsemaks põlvnemisandmeid (4,50), järgnesid toodanguandmed (4,23) ja piimaproovide analüüsitulemused (4,15). Piimatööstuste võetud proovide tulemuste kättesaamise kiirust hinnati hindega 4,20 ja mugavust 4,30.

Palju küsimusi esitasime internetirakenduse Vissuke kohta. Vissukeses oleva info vajalikkus sai kõrge hinne 4,67, kasutamise mugavust annaks kindlasti parandada (hinne 4,40). Kõige enam leiavad Vissukese puhul kasutust sündmuste registreerimine ja jõudluskontrolli raportid. Populaarne on ka koondaruanne. Veterinaaria mooduli pidevaid kasutajaid oli vastajate seas vähe,

harvem kasutatakse ka paaride valikut.

Vissukese alaosadest peetakse oluliseks erinevaid asju. Kindlasti sõltub vastus sellest, millised ülesanded on vastajal konkreetses farmis. Välja toodi udara tervist kajastavad erinevad väljundid, samuti söötmise ja sigimisega seonduv. Vissukese täienduste/muudatuste osas saime mitmeid ettepanekuid. Mõned asjad on Vissukeses ka praegu olemas, kuid kuna programm on mahukas, siis on neid raske leida. Käsitleme neid edaspidi nii infolehtedes kui infopäevadel.

Vissukese peamine kasutaja on jõudlusandmete koguja. Rõõm oli tõdeda, et paljudes farmides kasutab Vissukest või sealt saadavat infot ka ettevõtte juht või omanik.

Mastiit 16 teenust tellivad paljud vastajad aeg-ajalt või harva. Samuti oli neid vastajaid, kes saavad Mastiit 16 proove regulaarselt või vastupidi – ei kasuta teenust üldse. Peamine teenuse vähese või mittekasutamise põhjus on kõrge hind. Mitmed vastajad viivad piimaproovid teistesse laboritesse või määravad mastiiditekitajaid ise. Mastiiditekitajatest pööratakse kõige enam tähelepanu *Staph. aureuse* esinemisele piimas. Olulised on ka *Str. agalactiae*, *E. coli* ja *Str. uberis*. Samuti peetakse tähtsaks infot penitsilliiniresistentsuse esinemise kohta.

Kuna korraldame igal aastal piirkondlikke infopäevi ning anname välja infolehti, oli meie jaoks oluline teada saada, kas neid vajatakse ja kui vajatakse, siis millest peaks rääkima-kirjutama. Nii infolehti kui infopäevi peetakse vastajate seas oluliseks. Saime mitmeid ideid, milliseid teemasid edaspidi käsitleda.

Küsisime ka, milliste tegevuste puhul jõudluskontrollist saadavat informatsiooni kasutatakse. Selgus, et info on vajalik paljude otsuste tegemisel ja tegevuste plaanisel – söötmine, praakimine,

udaraterwise jälgimine, grupeerimine, loomade valik, aretustöö, karja tervise ja üldise olukorra hindamine jne

Küsimusele, milliseid näitajaid võiks veel piimaproovidest määrata, saime üsna vähe vastuseid, sest juba praegu saab piimaproovist palju infot lehma kohta. Siiski märkisid mitmed vastajad ära, et võiksime määrata ka tiinust. Neid loomapidajaid saame varsti rõõmustada, sest praegu käivad ettevalmistustööd teenuse peatseks rakendamiseks.

Täname veel kord kõiki vastajaid! Soove, märkusi ja ettepanekuid võib kindlasti teha ka küsitlustevahelisel ajal. Selleks saab kasutada Vissukeses olevat foorumit, e-posti või suhelda maakonna või keskuse töötajatega.

Aire Pentjärv

## Tööjuubilarid

13. veebruaril tähistas **20.** tööjuubelit väliteenistuse juhataja **Aire Pentjärv.**

1. aprillil tähistab **35.** tööjuubelit klienditeeninduse vanem **Vaike Konga** ning **20.** tööjuubel on Virumaa jõudluskontrolli spetsialistil **Ludmilla Aanil.**

24. mail on **15.** tööjuubel keskuse jõudluskontrolli spetsialist **Toomas Rimmelil.**

## Eesti Põllumajandusloomade Jõudluskontrolli AS

F. R. Kreutzwaldi 48a, 50094 Tartu

Piimaveiste jõudluskontroll	738 7738
Sigade jõudluskontroll	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Raamatupidamine	738 7704
Geneetiline hindamine	738 7731
Labor	738 7726
Piimameetrite testimine	738 7722

## Maakondade jõudluskontrolli spetsialistid

Harjumaa	Maire Põhjala	Teaduse 2, Saku, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Maire Tamm	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 5332 4204	1. ja 3. K 12.00-16.00
Ida-Virumaa	Ludmilla Aan	Viru 5a II korrus, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10 II korrus, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00
Järvamaa	Saive Kase	Pärnu 58 II korrus, Paide	tel 385 0286	gsm 524 0147	K 9.30-13.30
Lääne-Virumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Piira, Lääne-Viru mk	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Jaani 10 II korrus, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Maire Põhjala	Haapsalu mnt 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7886	E 9.30-15.30
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Maire Tamm	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 5332 4204	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17-202, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4-317, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11 II korrus, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00